

Disposisjon

1.0 Situasjonen i bispedømmet

- 1.1 Generell tilstandsvurdering
- 1.2 Utviklingstrekk
- 1.3 Strategier og utfordringer

2.0 Kirkelig sektor

- 2.1 Kirkelig demokrati
- 2.2 Trosopplæring
- 2.3 Gudstjenesteliv
- 2.4 Organisasjonsutvikling
- 2.5 Diakoni
- 2.6 "Kirke for alle"
- 2.7 Misjon, vennskapsarbeid, religionsdialog

3.0 Presteskapet

- 3.1 Geistlig betjening
- 3.2 Lokale forhold og utfordringer
- 3.3 Kompetanseutvikling
- 3.4 Likestilling
- 3.5 Arbeidsvilkår
- 3.6 Ledelse og samvirke

4.0 Forvaltning

- 4.1 System for risiko og vesentlighetsvurdering
- 4.2 Tilskuddsforvaltning
- 4.3 Økonomiforvaltning
- 4.4 Miljøarbeid

5.0 Avslutning

1.0 Situasjonen i bispedømmet

1.1 Generell tilstandsvurdering

Rom for alle

Den norske kirke står i prosesser som berører de helt sentrale områdene av det å være kirke. Kirken står samlet i å gi videre det viktigste til barn og unge. Den står i en fornyelsesprosess av gudstjenestefeiringen. Og kirken arbeider målrettet for å motivere og involvere enda videre til tillitsverv. Den norske kirke er gitt å forvalte ressurser som trolig vil bidra til å forløse engasjement, hos ansatte og frivillige, og slik gjøre kirken bedre i stand til å møte fremtiden.

Alle medlemmer i den norske lutherske folkekirke har samme inngang: Dåpen er eneste medlemskriterium og handler grunnleggende om at Gud møter mennesker med troens gave og sin uendelige nåde. Slik blir alle tatt imot i kirken. Derfor hører alle til i kirken på samme vilkår, som døpte inn i kirken, som hører Kristus til.

De tre reformene, så ulike de er, har til felles at de løfter frem og tydeliggjør nettopp dette: Alle døpte har en plass i kirken. De skal få opplæring, få anledning til å involvere seg i menighetens gudstjeneste og se sitt ansvar og bruke sin demokratiske rett ved å delta ved valg og selv stille til valg. Visjonen om kirken som inkluderende fellesskap ligger i bunnen i de tre reformene: Trosopplæring lagt til rette for alle, gudstjenesten som hele fellesskapets hovedsamling og retten til å ta ansvar og påvirke. I og gjennom alt dette utfordres kirken også til å forkynne evangeliet, så barn, unge og voksne kan oppleve det som relevant for sitt liv. Slik kommer mennesker i troens fortrolighet til Jesus Kristus. I alt ønske om å komme i møte og ta mennesker på alvor, er en klar og tydelig forkynnelse av nådens budskap bærende i en sterk og stadig ny kirke. Det er en dyp sammenheng og ikke en motsetning i dette.

Den norske kirke betyr mye for mange, ikke minst for den lokale kirken.

Kontaktflaten er stor. Treffpunktene er kanskje flere enn før, særlig gjennom økt oppslutning og deltakelse om de kirkelige handlinger.

Kirken synes å holde stand ut fra mange perspektiv. Men kirken har også store utfordringer. Som en ordfører uttalte ved avslutningen av visitas: *"Her er der for mye skjult kristen tro. Jeg ønsker flere skal komme ut av skapet og inn i kirken."*

Mange har en tro, som er privatisert og skjult. Troen er preget av en form for forlegenhet, som gjør at mange må ha en unnskyldning for å gå i kirken. Mange bærer på en lengsel om å komme inn i Guds nærhet, men lurer på om de er akseptert med sitt liv og sin historie. Terskelen til å begynne å gå i gudstjeneste i sin lokale kirke synes temmelig høy.

Å gi bredden av kirkemedlemmer frimodighet til å delta i gudstjenestefellesskapet er både viktig og vanskelig.

Hos andre synes troen å være preget av en oppfatning av at troen ikke har substansielt innhold. Troen er subjektiv og en trygghet for mennesker, det er det viktigste. Da synes kirkens holdning i ulike spørsmål, alt fra oljeleting til homofili, å være irrelevant. At kirken og dens ledere mener forskjellig, spiller derfor ingen rolle. Tro er mest preget av egne tanker og forestillinger og farget av en lengsel om trygghet, om noe større, som ikke får nærmere innhold. Oppmerksomhet om Snåsamannen og fornyet engledebatt er tegn på dette. For kirken er det en oppgave og en utfordring å kommunisere evangeliet relevant og livsnært i denne konteksten.

Borg biskop og bispedømmeråd gleder seg over det solide og trofaste arbeidet i de lokale menighetene i bispedømmet i 2009. Folkekirken er sterkt forankret i hele bispedømmet. I overkant av 500.000 er medlemmer av Den norske kirke i Borg. Trosopplæringsreformen, demokratireformen og gudstjenestereformen har preget arbeidet i menighetene på ulikt vis. Vi konstaterer at alle tre reformene har skapt fornyet engasjement for folkekirken. Det er viktig for biskop og bispedømmeråd å ivareta, videreutvikle og styrke dette. Reformene synes å være gode redskap for å nære og vekke det kristelige livet i kirken vår.

Samtidig har fornyelsene vært utfordrende fordi store endringer kommer samtidig og krever innsats og ressurser, på alle nivå. Størst er utfordringene i de folkerike og tettbefolkede områdene med etablering av nye boligområder.

Mange menigheter og medarbeidere synes å ha nådd et metningspunkt, som må tas på alvor. Sammen med ressurstilgangen, både til prestetjenesten og fellesråd, har det vært krevende å løfte opp visjonene og motivere for omstilling og innsats. Men til tross for dette er det gjort en stor innsats på alle nivå, med høy kvalitet og hengivenhet, for å virkeliggjøre målsetningen med å være kirke med rom for alle.

Prestetjenesten

Borg bispedømme har behov for større ressurser for å opprettholde folkekirken, i dybde og bredde.

Borg har et særskilt behov for flere menighetsprester.

Tiltak for å imøtekomme dette behovet i de mest folkerike områdene, medførte at økonomien ble svært anstrengt i 2009. Bispedømmerådet fant det nødvendig å innføre konkrete innstramningstiltak som medførte ansettelsesstopp og minimal bruk av eksterne vikarer. I tillegg ble det gjort reduksjon av tiltak i personalforvaltningen som berørte arbeidsveiledning, etterutdanning og medarbeidersamlinger.

Engasjementsstillinger ble varslet avvirket etter prosjektperioden.

Rapporter fra prostene viser at til tross for dette er antallet gudstjenester ikke redusert vesentlig. Dette er i samsvar med føringer gitt av biskopen om å prioritere gudstjenesteforordningen. Det er grunn til å tro at det blir krevende å opprettholde antallet gudstjenester i årene fremover om ikke antallet menighetsprester økes.

Rammevilkårene for bispedømmet tilsier at mange lokalmenigheter vil få redusert geistlig betjening. Dette får blant annet konsekvenser for gudstjenestefrekvensen lokalt, men også for det menighetsbyggende arbeidet som ligger til prestetjenesten.

Borg biskop og bispedømmeråd tilstreber en aktiv personalforvaltning, med særlig oppmerksomhet på seniorpolitikk, livsfasetilpasset tjeneste og kompetanseutvikling. I tillegg har bispedømmet lang tradisjon med bredt tilbud om arbeidsveiledning.

Erfaringene fra forsøk med redusert arbeidstid (62+) var gode. KIFO – undersøkelsen "Prest i Borg" gir grunn til å tro at mange har ønske om livsfasetilpasset tjeneste, noe som er vanskelig å tilrettelegge ut fra tilgjengelige ressurser.

Sykefraværet er gått noe ned, noe som er bemerkelsesverdig i lys av situasjonen i 2009. Det har trolig sammenheng med at utskifting har medført yngre presteskap, men bekrefter også at motivasjonen og forpliktelsen til tjenesten er stor blant prestene. Det er krevende å stå i reformarbeid og møte utfordringen fra alle endringene når mange har erfart mindre ressurser til tjenestens primæroppgaver.

Biskopen har også i 2009 lagt stor vekt på å møte presteskapet. Det har vært gjennomført prostivise prestesamlinger i bispegården, vært fellessamling for alle prestene og prestemøter i alle prostiene. Samlet har dette vært viktige møtepunkt for

informasjon, kommunikasjon og involvering i en krevende situasjon for bispedømmet, presteskapet og lokalmenigheten.

Prostetjenesten

Tjenesteordning for menighetsprester er innført i alle prostier. Gjennom "Utviklingsprogram for proster" (UPP), jevnlig prostemøter (10 i året) og "Sammen om å lede 2" er det i 2009 blitt lagt vekt på å styrke og utvikle prostene som leder. Dette gjelder både ledelse av prostetjenesten med arbeidsgivers styringsrett og samordningen mellom prostetjenesten, råd og ansatte. Biskopen leder prostene primært gjennom prostemøter, medarbeidersamtaler og styringsdokument.

Bemyndigelsen av prostene som leder er vesentlig for at prostetjenesten skal bli ivaretatt slik det er forutsatt i tjenesteordningene. Prestene forventer tett oppfølging som krever mye av prostens arbeidstid. Prostene har siste år også brukt mye tid til gudstjenester og kirkelige handlinger for å dekke opp vikarbehov.

Borg imøteser stor utskifting av prostene i de nærmeste årene på grunn av alder. For å trygge god og relevant rekruttering er rammevilkårene om prostetjenesten avgjørende. Betydningen av prostiet som tjenstedistrikt og prostens ledelse av prostetjenesten har vært særlig viktig for organisering av prostetjenesten med gudstjenester og kirkelige handlinger siste år. Ved gjennomføringen av de kirkelige valg har også prostene hatt en viktig funksjon.

Prostene har bidratt til forsøk innen gudstjenestereformen i menigheter som ikke har vært formelle høringsmenigheter og har hatt delegert myndighet til å godkjenne slike. I forkant av Kirkemøtet var prostene innkalt til møte sammen med bispedømmerådet blant annet for å drøfte denne saken. Prostetjenesten har også vært svært viktig ved opptrapping av trosopplæringsreformen i Øvre Romerike prosti og i de øvrige prostiers forberedelse av reformens innføring. Ved innføring av trosopplæringsreformen i prostiet er samhandling prost - fellestråd en viktig forutsetning for gode prosesser som ivaretar både menighetsrådets og fellestrådets ansvar og myndighet. Samhandlingen mellom de to arbeidsgiverlinjene har vært videreutviklet dette året. Dette har skjedd ved jevnlig kontaktmøter prostivis mellom kirkeverger og prost, i kontaktutvalg mellom biskop, bispedømmeråd og Kirkevergelagets styre og Borg arbeidsgiverforum som i 2009 ble gjennomført ved "Sammen om å lede 2". Gjennom alt dette blir det tydelig at det er tjenlig å utvikle forsøksprosjekt som kan styrke samarbeidet mellom sogn og kommune. Dette er det tatt initiativ til i 2010.

Skole – kirke

Det er lange og gode tradisjoner i samarbeidet skole – kirke. Ved enkelte anledninger stilles det likevel spørsmål om dette samarbeidet knyttet til kirkebesøk og skolegudstjenester ved de kirkelige høytider med henvisning til læreplanen for RLE – faget. Fra skolens side fremkommer ofte en viss usikkerhet om grunnlaget for samarbeidet lokalt. Fra biskopens side har det vært viktig å bidra til at samarbeidet med den lokale kirke og skolen kan opprettholdes innenfor rammen av formålsparagrafen og lærerplanen. Det er gledelig at det rapporteres om til dels styrking av dette de senere år. For å bidra til en felles forståelse og samarbeid om skole – kirke har biskopen tatt initiativ til et skole – kirke-seminar i Østfold sammen med fylkesmann og skoledirektør med målgruppe lærere og kirkelig tilsatte i bispedømmet. Relasjonen kirke – skole har også vært tematisert i møter med den kommunale skoleledelsen ved alle visitaser.

Lederforum politimestrene – fylkesmenn – fylkesordførere – biskop og bispedømmeråd

Akershus og Østfold er fylker i sterk utvikling innenfor samferdsel, industri, primærnæring og offentlig sektor. Tunge innfartsårer fra kontinentet går gjennom bispedømmet. Store samfunnsinstitusjoner, med fengsler, to flyplasser og store sykehus er lokalisert i bispedømmet. Biskop og bispedømmeråd ønsker å følge de utviklingsprosesser som er i begge fylkene. Derfor tok biskop og bispedømmeråd initiativ til å møte politimestere, fylkesmenn og fylkesordførere til informasjonsutveksling og samtaler om felles utfordringer. Dette tiltaket vil videreføres i 2010.

Biskopens fagmøter med andre tjenestegrupper

Årlig legges det til rette for biskopens samlinger med diakoner, kateketer, medarbeidere i trosopplæringen og kantorer i bispedømmet. Disse er viktige og strategiske møtepunkt for inspirasjon og motivasjonen i tjenesten. Det blir gitt gjensidig informasjon om de kirkelige reformer, rom for erfarings- og meningsutveksling og bistand og oppmerksomhet til den enkelte medarbeider. Hovedtema i 2009 har vært skole – kirkesamarbeid, trosopplæringen, gudstjenestefornyelse og grønne menigheter.

Biskopens ordinasjoner og vigslinger i 2009

Ordinasjon til prestedtjeneste	Espen Hægeland Fjellhamar kirke 15.november
Kateketvigsling	Dag Jonassen Hakadal kirke 16.august
Kateketvigsling	Jenny Marie Ågedal Ås kirke 25.oktober
Diakonvigsling	Marie Grimstad Sørum kirke 25. januar
Kantorvigsling	Bent Erik Hodnebrog Greverud kirke 8.november

Biskopens visitaser i 2009

Trøgstad	Uke 10
Rygge-Ekholt	Uke 17
Marker-Aremark-Rømskog	Uke 36
Rakkestad-Degernes-Os	Uke 42
Varteig	Uke 49

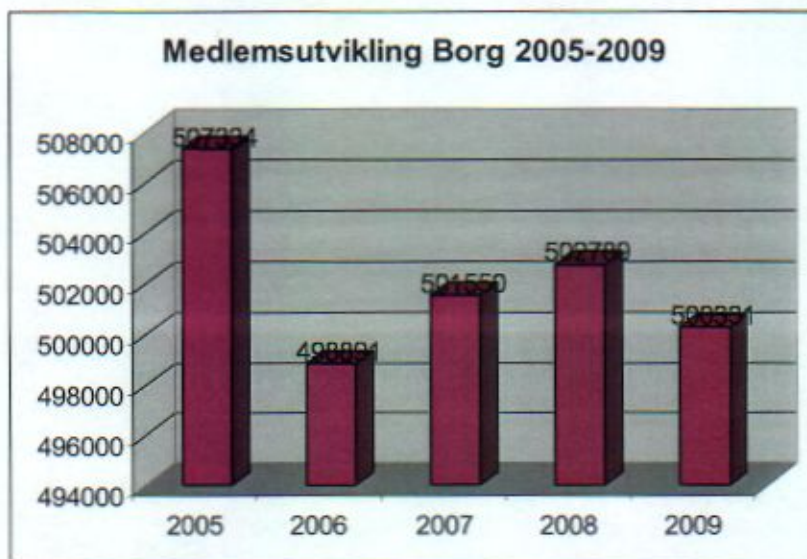
Biskopens deltakelse ved kirkejubileer

7. juni	Hakadal kirke 400 år
30. august	Rødenes kirke 300 år
29. november	Varteig kirke 150 år
8. november	Langset kirke 150 år

1.2 Utviklingstrekk

Tallene viser den statistiske utviklingen gjennom de siste årene. I og med at tallene for 2009 ennå ikke er klare fra SSB/NSD, har vi lagt tallene fra 2008 til grunn ettersom det er de eneste tilgjengelige tallene som er dekkende og representative for hele bispedømmet.

Medlemsutvikling

Borg bispedømme	2005	2006	2007	2008
Innmeldte	119	98	101	92
Utmeldte	689	1019	1043	941

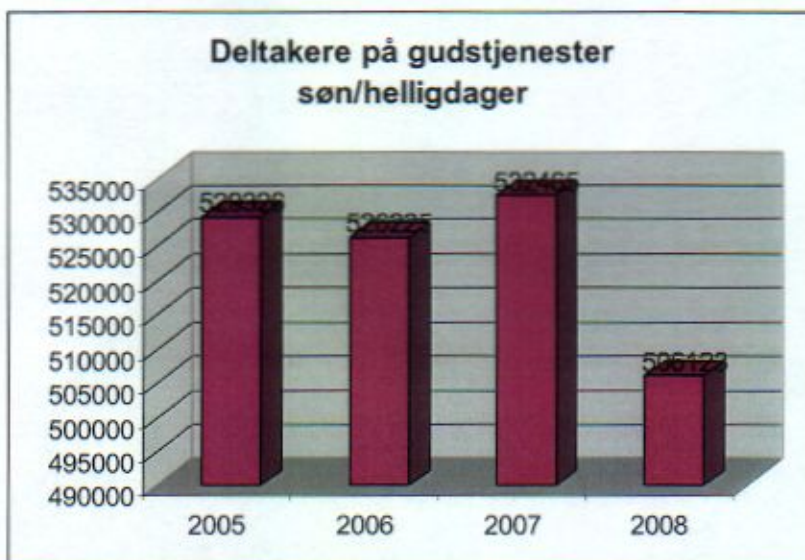
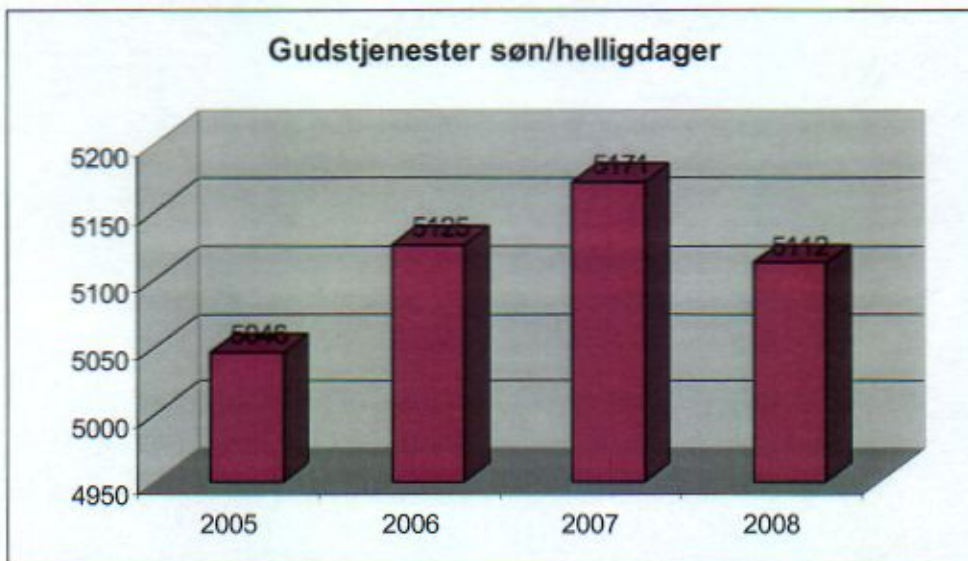
Kommentar/analyse:

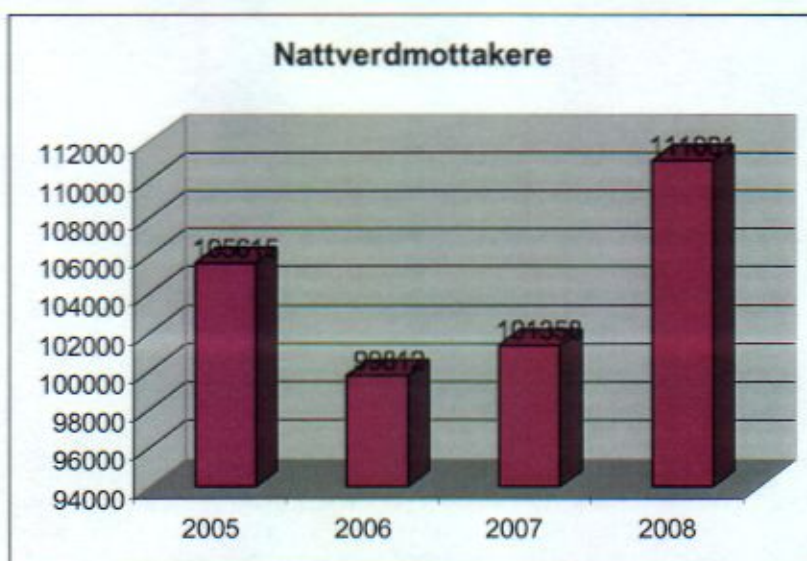
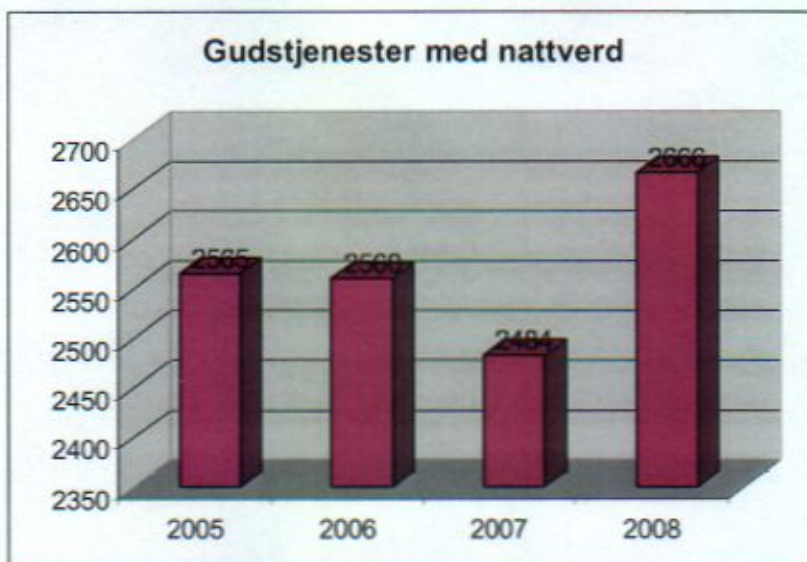
Det er en nedgang i antall medlemmer i Dnk i Borg bispedømme fra 2009 til 2010. Det skyldes i hovedsak opprydding i medlemsregisteret i forbindelse med kirkevalget 2009.

Borg er det bispedømmet som har nest flest innbyggere (648 154 pr. 1. jan. 2010 tall fra SSB), flest kirkemedlemmer (500 331 pr 1. jan 2010) og flest kirkemedlemmer pr. prest (3970 medlemmer pr. årsverk eks spesialprester (7 årsverk), inkl alle årsverk 3 682). Samtidig er Borg et av de bispedømmer i landet med sterkest befolkningsvekst. Veksten i 2009 var 15 229.

Dette gjelder særlig for Follo, Nedre og Øvre Romerike prosti. Follo prosti alene vokser med mer enn "ett sokn i året." Denne situasjonen legger et sterkt press på prestenes arbeidssituasjon.

Utviklingstrekk i gudstjenestelivet

Kommentar/analyse:

Gudstjenesteframmøtet har vært relativt stabilt i perioden.

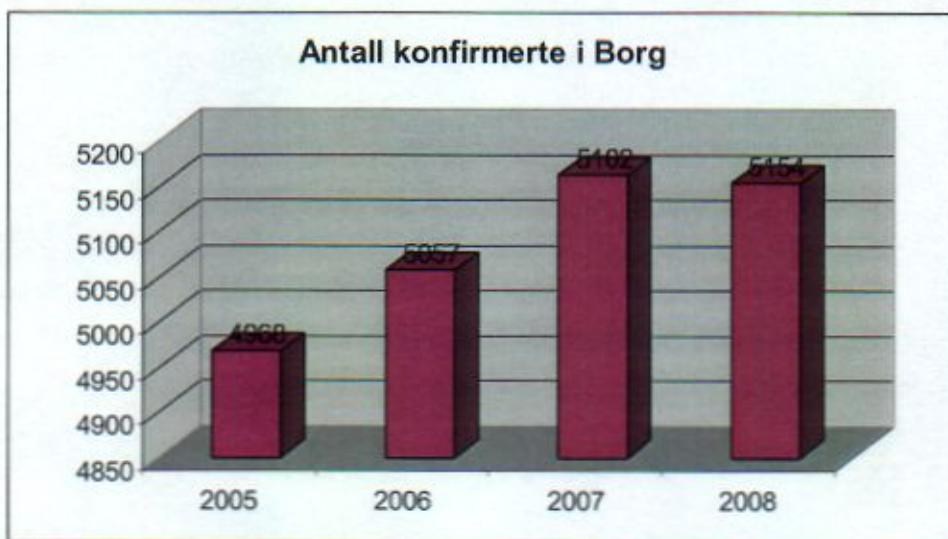
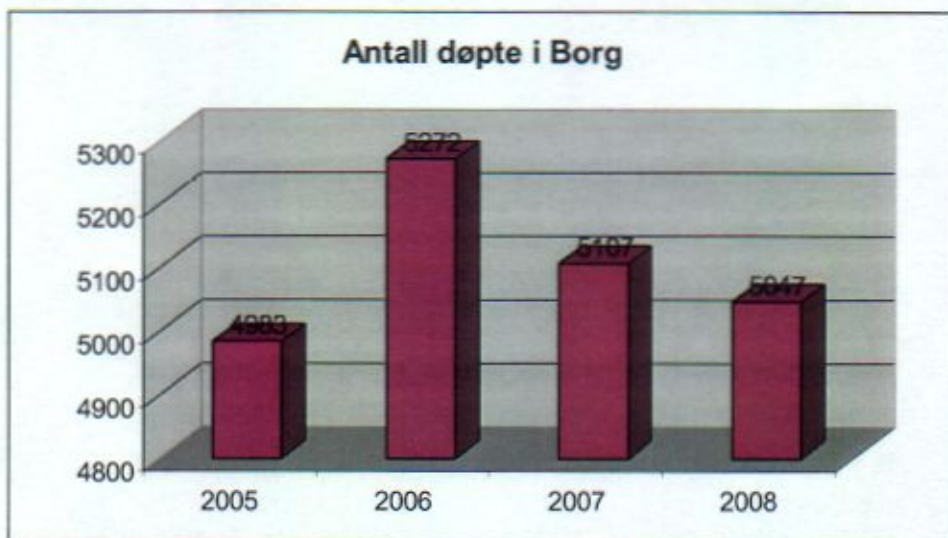
Tallene viser en svak nedgang i antall gudstjenester søn/helligdager. Endringen i antall gudstjenester skyldes bl.a. at man en del steder har avholdt felles gudstjenester mellom sokn, særlig i forbindelse med høytidene. Det har også vært arbeidet med en gjennomgang av biskopens gudstjenesteforordning, noe som enkelte steder har medført en justering av antall gudstjenester.

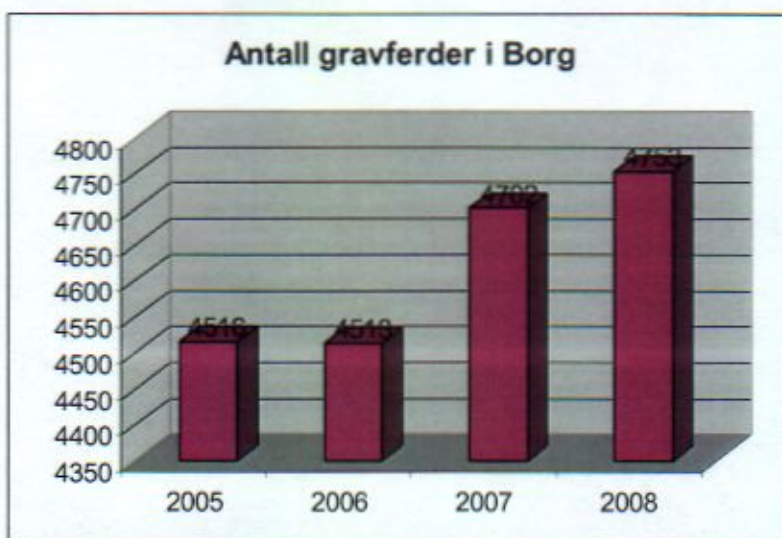
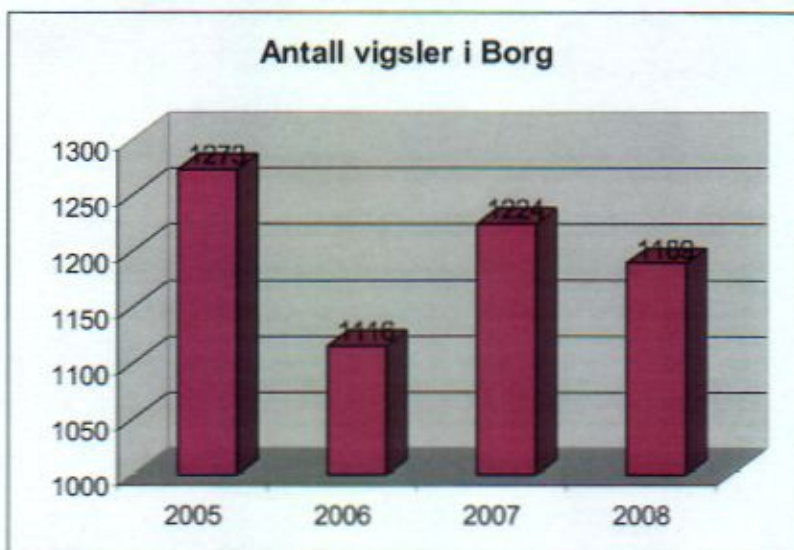
Når det gjelder nattverdfrekvens og nattverdmottakere registreres, en positiv økning. Det arbeides målrettet, bl.a. i forbindelse med visitasene, med å utfordre menighetene til å inkludere nattverd som en naturlig del av menighetenes gudstjenestefeiring. Gjennomføring av gudstjenester med både dåp og nattverd finner nå sted i større grad enn tidligere. Det er også blitt vanligere å feire nattverd med intinksjon.

At terskelen for å gå til nattverd enkelte steder fortsatt oppleves som høy, er en utfordring man må arbeide langsiktig for å bearbeide slik at nattverdbordet kan oppleves som åpent og tilgjengelig.

Det er i en slik forbindelse grunn til å regne med at trosopplæringsreformen vil bidra til en økt nattverddeltakelse blant barn og unge. Tendensen til økning i antall gudstjenester med nattverd og nattverdmottakere forventes også forsterket når tallene for 2009 foreligger, ettersom forslagene i gudstjenestereformen legger opp til at nattverd på gudstjenestene bør være en hovedregel.

Utviklingstrekk i forhold til kirkelige handlinger

Kommentar/analyse:

Antall døpte i bispedømmet er relativt stabilt og korresponderer med medlemsutviklingen i perioden. At ikke antall døpte/medlemmer øker i takt med befolkningsveksten skyldes bl.a. at en del av tilveksten utgjøres av personer med annen religiøs tilknytning.

Konfirmasjonstallet ligger veldig stabilt og har hatt en positiv økning fra 2005 og fremover. Konfirmasjonsfasen er et svært viktig satsingsområde og fremstår som et kjerneområde i arbeidet med å utvikle trosopplæringsplaner fremover.

Antall vigslar holder seg også på et stabilt nivå.

Når det gjelder gravferder har det vært en jevn stigning de senere år. Dette kan ha sammenheng med den aldersmessige befolkningsstrukturen og at antall eldre øker. En annen faktor som er av betydning, er at kirkelig medvirkning ved gravferd omfatter flere enn de som er medlemmer av Den norske kirke. Eksempelvis var medlemsprosenten i Borg 80,5 i 2008 mens den kirkelig gravferdsprosenten lå på 92,6. Det betyr at arbeidsbelastningen på prester og kirkelig ansatte ikke bare er relatert til medlemsutviklingen, men også befolkningsutviklingen.

1.3 Strategier og utfordringer

Biskop og bispedømmeråd har i sin strategiplan for perioden 2007 – 2009 følgende satsningsområder: Gudstjeneste, Barn – og unge, Diakoni og Medarbeiderskap.

For perioden 2010 -2013 har en arbeidsgruppe nedsatt av stiftsdirektør, avgitt et forslag til strategiplan for biskop og bispedømmeråd. Den skal legges fram for behandling i bispedømmerådets møte 21. april 2010.

Satsningsområder er:

1. Gudstjenesten – arbeide for økt oppslutning, ny vitalisering og bedre tilgjengelighet for alle.
2. Trosopplæring – utvikle trosopplæring som breddetiltak, lokalt og i samarbeidende områder.
3. Diakoni – lokalt og globalt ut fra en bred forståelse av hva diakoni er, herunder et tydelig fokus på vern om skaperverket.

Særskilte utfordringer i neste strategiplanperiode er:

1. Arbeide for en styrket kirkelig bemanning, med særlig fokus på ressurser til prestedtjeneste.
2. Ledelse av prestedtjeneste og tilretteleggelse av kompetanseutvikling.
3. Utviklingen av prostiet som enhet for sterkere samhandling og samordning.
4. Innføring av trosopplæringsreformen i alle menigheter.
5. Innføringen av ny liturgi for hovedgudstjenesten fra advent 2011.
6. Utarbeide strategier for integrering av innflyttere til bispedømmet i lokalmenighetene.

2.0 Kirkelig sektor

2.1 Kirkelig demokrati

Resultatmål: Det skal forberedes og gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke i samsvar med de forutsetninger som er lagt til grunn i den politiske avtalen 10. april 2008 om forholdet mellom staten og Den norske kirke, jf. St.meld. nr. 17 (2007-2008) *Staten og Den norske kirke* og Innst. S. nr. 287 (2007-2008). Gjennom nye valgordninger m.m. skal kirkens organer få en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant kirkemedlemmene.

Redegjørelse:

Gjennom 2009 ble det lagt ned et betydelig arbeid med å tilrettelegge for de kirkelige valg. Det ble gjennomført kurs for menighetsråd/valgstyret i alle bispedømmets prostier, det ble avholdt en bred nominasjonsprosess og den valgtekniske tilretteleggingen ble gjennomført både på regionale og lokale nivå. Gjennom dette, og med betydelig lokal innsats, ble både direkte og indirekte valgomgang gjennomført med god deltakelse og uten at valgrådet mottok noen klager på gjennomføringen av kirkevalget i Borg.

Umiddelbart etter valget ble det lagt planer for opplæring av de nyvalgte representantene. Kurs for nyvalgte ledere og nestledere ble gjennomført i november 2009. Det ble også lagt planer for kursing av både menighetsrådsrepresentanter og bispedømmerådsrepresentanter i begynnelsen av 2010.

Som en del av demokratireformen er det også viktig å ha et fokus på ungdomsdemokratiet i kirken. Det ble avholdt ungdomsting i Borg 11.-13. september 2009.

Resultatindikatorer og måloppnåelse:

Antall stemmesteder ved kirkelige valg sammenlignet med stemmekretser ved stortingsvalget.	Kirkevergene i Borg melder at det har vært stemmesteder i alle valgkretser i bispedømmet. Noen steder har det også vært flere stemmesteder ved de kirkelig valg enn antall valgkretser.
---	---

Prosentvis valgoppslutning	
Valg av menighetsråd, gjennomsnitt Borg	10,9%
Direkte valg av 4 representanter til bispedømmeråd/Kirkemøtet	8,2%
Indirekte valg av 3 representanter til bispedømmeråd/Kirkemøtet, andel menighetsråd som avga stemme	79,6%
Valg av lek kirkelig tilsatt, andel ansatte som avga stemme	30,7%
Valg av geistlig representant, andel prester som avga stemme	63%

Kommentar/analyse:

Tallene viser at tilgjengeligheten på stemmesteder ved kirkevalget var identisk med stortingsvalget. Dette var med på å bidra til en sterk økning i valgdeltakelsen.

Til sammenligning var valgdeltakelsen ved valg av menighetsråd i Borg i 2005 på 2,1%.

Når det gjelder valgoppslutningen, er det verdt å merke seg at valgdeltakelsen til kategori lek kirkelig tilsatt var forholdsvis lav.

At ikke alle menighetsråd avga stemmer, er også bemerkelsesverdig. Til dette kan anføres at det nok for noen råd ble litt kort tid fra det nyvalgte rådet hadde konstituert seg til stemmene skulle være avlevert.

Gjennom denne prosessen og gjennom evaluering i etterkant har man høstet mange erfaringer som kan nyttiggjøres i forberedelse og gjennomføring av fremtidige valg. Hovedmomenter fra evalueringen etter valget er følgende:

1. Det vil være viktig å videreutvikle nominasjonsprosessen slik at man får bredest mulig representasjon i denne fasen.
2. Man må jobbe strategisk med informasjon om kandidatene slik at velgerne har et enda bedre grunnlag for sin stemmegivning.
3. Det at stemmegivningen ble gjennomført ved ulike metoder var krevende å kommunisere til velgerne.
4. Kirkevalget var svært ressurskrevende og forutsatte en større lokal innsats enn de økonomisk tildelte rammene gav mulighet for.

2.2 Trosopplæring

Resultatmål: Trosopplæringsreformen skal videreføres i samsvar med de retningslinjer og forutsetninger som er lagt til grunn i St.meld. nr. 7 (2002-2003) *Trusopplæring i ei ny tid*, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003). Målet er et systematisk og sammenhengende tilbud om trosopplæring for alle døpte fram til fylte 18 år. Tilbudet skal være lokalt forankret, tilpasset ulike alderstrinn og tilrettelagt slik at det når ut til bredden av alle døpte.

Redegjørelse:

Borg bispedømmeråd har i 2009 tildelt midler til trosopplæring til menighetene som omfattes av opptrapping 08 og gjennomføring 09. Fredrikstad domprosti kom med i reformen i 2008 og har i 2009 fått full helårstildeling. Øvre Romerike prosti kom med i reformen i 2009 og fikk tildelt 5/12 av helårstildeling.

Prosessen i Øvre Romerike prosti startet med drøftinger mellom fellesråd, prost og bispedømmeråd, der man laget et forslag til struktur i prostiet. Menighetsrådene vedtok følgende struktur: Prostiet danner fire enheter: Gjerdrum og Heni, Nannestad (som består av soknene Bjørke, Holter, Nannestad og Stensgård), Ullensaker (som består av soknene Furuset, Hovin, Mogreina og Ullensaker) og Eidsvoll/Hurdal (som består av soknene Eidsvoll, Feiring, Langset, Råholt og Hurdal). Personale fra bispedømmekontoret har bidratt med faglig veiledning ved oppstartssamling og innføringskurs for de ulike enhetene. Personale fra bispedømmekontoret har også deltatt ved ulike stabssamlinger i enhetene. Ved utgangen av 2009 har alle enheter i prostiet opprettet stillinger knyttet til reformen.

Fredrikstad Domprosti har i 2009 besatt alle stillinger som er opprettet i tilknytning til trosopplæringsreformen. Det er gjennomført nye tiltak i alle menigheter. Det er etablert et "forum for trosopplæring" i prostiet, som er et faglig forum for ansatte i menighetene.

Fredrikstad Domprosti og Øvre Romerike prosti er nå fullt implementert i reformen. Kr 1 632 800 ble overført til Øvre Romerike prosti. Beløpet utgjør 5/12 av helårstildeling (kr 3 918 720).

Kr 1 859 679 ble overført til Fredrikstad Domprosti fra Borg bispedømmeråd. Beløpet utgjør det resterende av helårstildeling (kr 3 545 280) etter at kirkerådet overførte a - kontoutbetaling i februar.

I begge prostier fordeles hele beløpet flatt til den enkelte menighet med kr 320 per tilhørende og døpte mellom null og atten år.

Resultatindikatorer:

Det har fra departementets side blitt antydnet at man ønsker å benytte følgende resultatindikatorer på trosopplæringen:

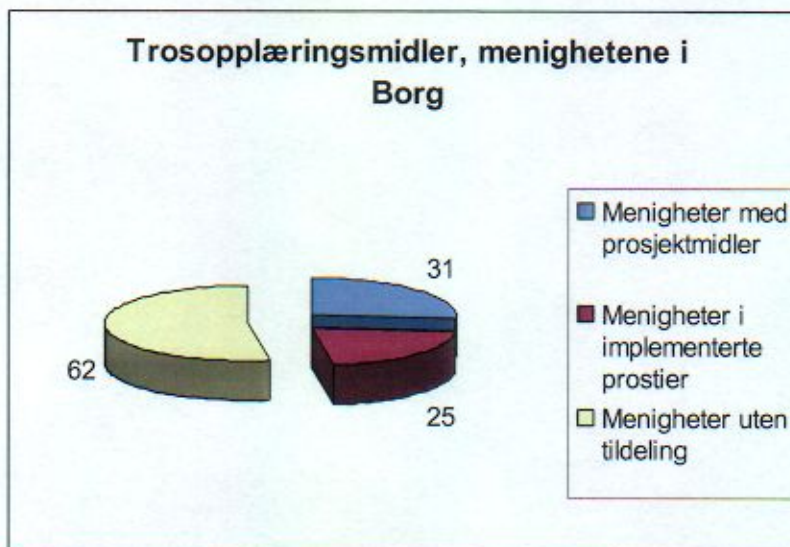
1. Antall menigheter som er tilført midler av totalt antall sokn.
2. Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som er tilført midler i 2009.
3. Gjennomsnittlig deltakerandel ved et representativt utvalg tiltak.

I og med at rapporteringsfrist på trosopplæringsmidlene er 1. mars, har det for i år blitt sagt at man ikke trenger å legge disse indikatorene til grunn. For fremtidig

rapportering på dette feltet vil det være en fordel om kirkerådet og departementet koordinerer sine frister slik at man slipper å innhente opplysninger flere ganger.

Av tallmateriale for 2009 vil vi legge frem følgende:

Totalt antall menigheter i Borg som fikk midler til trosopplæring i 2009	56
--	----

Kommentar/analyse:

Proessen rundt innføringen av trosopplæringsreformen i Øvre Romerike har fungert godt. Samarbeidet mellom fellesråd, prost og bispedømmeråd førte til gode løsninger på samarbeidende enheter, hvor menighetene opplevde at de ble hørt.

Bispedømmerådet har valgt å legge seg så nær menighetsrådenes ønsker som mulig i tildelingen. Den lokale kunnskapen blir på denne måten tatt på alvor, og menighetene får et eierskap til reformen som gir god effekt. Dialogen mellom bispedømmerådets administrasjon og de ansatte i fellesrådene har foregått jevnlig og har bidratt til en ryddig prosess.

Vi ser at vi bør være enda tydeligere i kommunikasjonen som angår budsjetteringen av midlene. En god fordeling mellom lønnsmidler og driftsmidler er svært viktig for at trosopplæringen skal fungere godt i praksis.

Fredrikstad domprosti kom relativt sent i 2008 med i reformen og opplevde et høyt tidspress og en utfordrende oppstartsfase. 2009 har derfor blitt brukt til å komme i drift og til å omstrukturere driften der hvor det har vært tjenlig. Fagforumet fører til gode samarbeidstiltak mellom menighetene, og erfaringsutvekslingen som foregår i forumet gir ideer og gjensidig inspirasjon til nye tiltak.

Øvre Romerike prosti fikk tilsagn om midler i april, og opplevde at tidspresset var høyt. Vi ønsker derfor å komme tidligere i gang med prosessen i prosti(er) som kommer med i reformen i 2010, slik at det er større mulighet for en enda smidigere innføring av reformen.

Bispedømmerådet vil være tydeligere i anbefalinger angående fordeling av midler til driftsutgifter, investeringer og lønnsmidler i nye prostier. Vi vil styrke det tverrfaglige arbeidet i administrasjonen, slik at menighetene sikres god veiledning og støtte i arbeidet med planer, budsjett og regnskap.

Vi ønsker å trappe opp arbeidet med forberedelser til reformen i alle prostier, og på den måten sikre minst mulig tidsnød det året midlene kommer.

2.3 Gudstjenesteliv

Resultatmål: Kirkens gudstjenesteliv skal fornyes etter de mål som Kirkemøtet og Kirkerådet fastsetter. Gudstjenestereformen skal bl.a. gi større rom for fleksibilitet og valgfrihet i menighetene, mer involvering fra flere deltakere og sterkere stedlig forankring av gudstjenestelivet.

Redegjørelse:

I henhold til de føringer for gudstjenestereformen og høringsprosessen som ble lagt fra Kirkerådet ble det i 2009 gjennomført en rekke kurs og samlinger, både for ansatte og frivillige. Det ble blant annet arrangert kurs for gudstjenesteutvalg for å stimulere til den lokale stedegjøring og involvering som er 2 av tre bærende elementer i reformen sammen med fleksibilitet.

I Borg var 10 menigheter høringsmenigheter og hadde særskilt oppfølging og tilrettelegging i den forbindelse.

I tillegg til dette ble det oppfordret til at alle som ønsket kunne prøve ut det nye materialet under forutsetning av godkjenning fra prost.

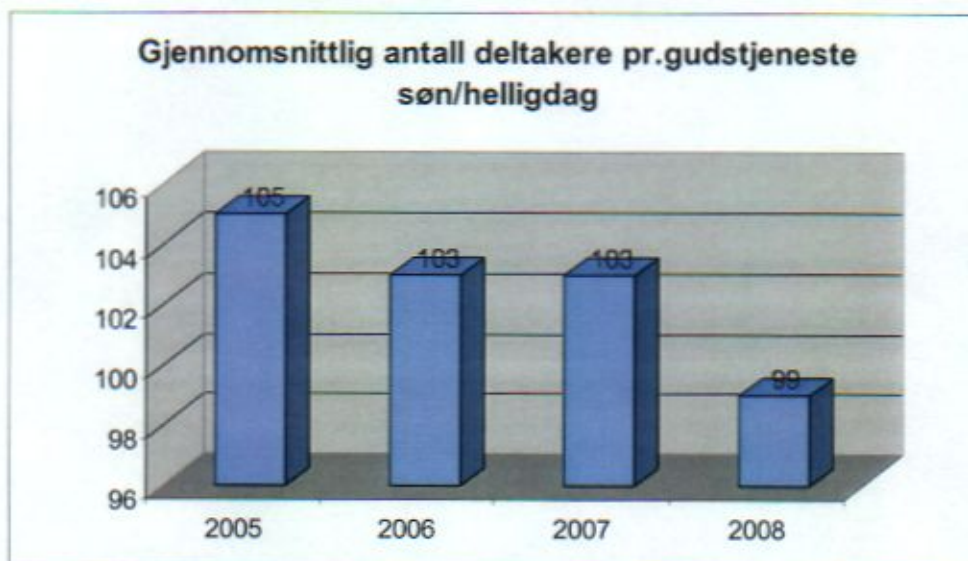
Slik utprøving har funnet sted i stor grad, jf oversikten nedenfor.

Borg biskop og bispedømmeråd leverte høringsuttalelse og hadde i den forbindelse en bred gjennomgang av høringsdokumentene.

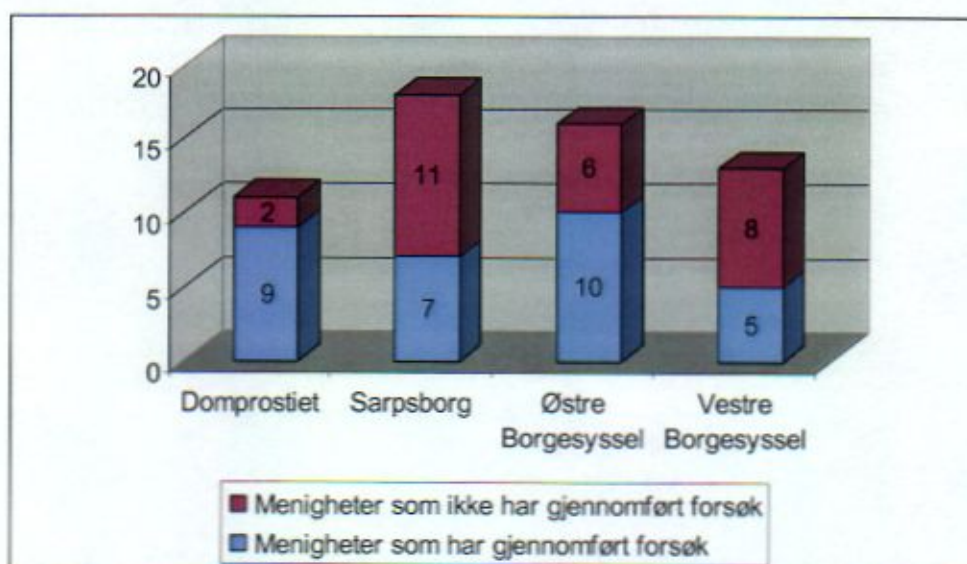
Det skal her også bemerkes at det arbeides kontinuerlig med gudstjenestefornyelse i Borg. Ett eksempel på dette er storfamiliegudstjenester i nye boligområder, deriblant på Holøsåsen i Rakkestad og på Blystadlia i Rælingen. Et annet eksempel kan være gudstjenester med ulike musikalske uttrykk, noe det blant annet arbeides med i Domkirken i Fredrikstad.

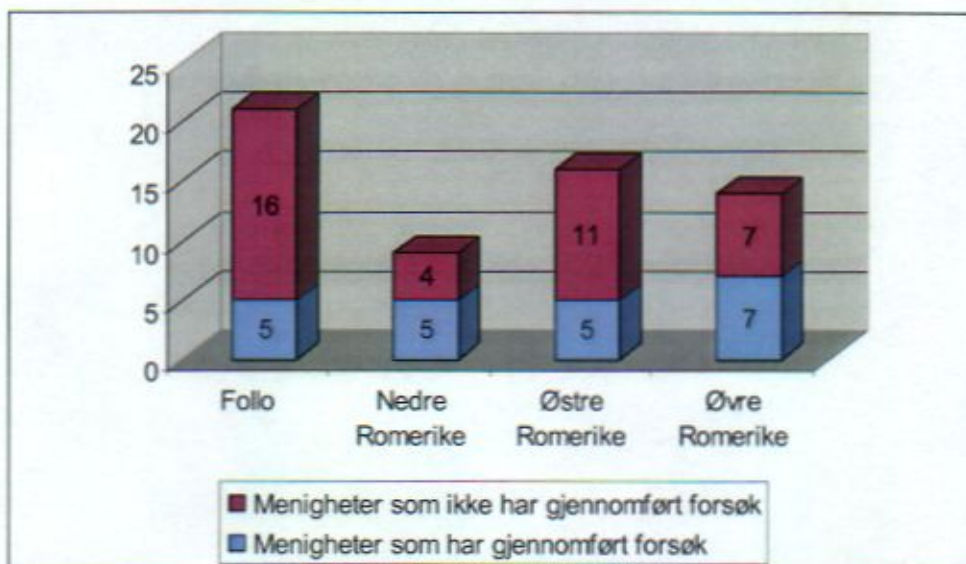
Resultatindikatorer og måloppnåelse:

Gudstjenestedeltakelse

Prostivis oversikt over antall menigheter som har prøvet ut nytt materiale i forbindelse med gudstjenestereformen:

Antall menigheter totalt som har prøvet ut nytt materiale i forbindelse med gudstjenestereformen.	53 av 118
---	-----------

Kommentar/analyse:

Oppslutningstillene viser en god stabilitet i gudstjenesteframmøtet i Borg.

Fra 2005 har det vært en svak nedgang i gjennomsnittet når det gjelder oppslutning uten at denne kan sies å være dramatisk.

Mulige årsaker til nedgangen kan være:

1. Dåpsprosenten i samme intervall har sunket noe, fra 75,2% i 2005 til 69,4% i 2008. Når det er dåp, kommer deltakere i den forbindelse som ikke nødvendigvis kommer i kirken ellers.

2. Antall gudstjenester totalt har sunket noe, jf kap 1.2.

Fellesgudstjenester mellom sokn genererer ikke nødvendigvis samme antall deltakere som separate gudstjenester.

3. I 2008 var det en del vakanser, noe som medførte en utstrakt bruk av vikarer. Erfaringsmessig reduseres deltakerantallet ved gudstjenester noe når vikar og ikke fast, lokal prest forretter.

Når det gjelder gudstjenestereformen viser, tallene i tabellen at det har vært stor interesse for å prøve ut nytt materiale, også blant menigheter som ikke har vært definert som høringsmenigheter.

Dette viser at det er et stort engasjement for fornyelse av gudstjenesten.

Tilbakemeldinger tyder også på at forsøkene har medført en vitalisering av gudstjenestearbeidet, og at menigheten har fått et sterkere eierforhold til sin egen gudstjeneste. Dette bekreftes både i høringsuttalelser og i prostenes årsrapportering til biskopen.

Forsøkene har antatt mange former og varianter.

I fortsettelsen har biskopen slått fast at de som er i gang med forsøk, kan fortsette med dette frem til Kirkemøtet skal ha saken opp i 2010. De som ennå ikke har kommet i gang med forsøk har imidlertid nå blitt bedt om å ikke igangsette dette, all den tid

man må kunne forvente at kirkemøtets vedtak i denne saken i relativt stor grad vil kunne fravike det forelagte høringsmaterialet.

2.4 Organisasjonsutvikling

Resultatmål: Det skal legges til rette for lokalt forsøks- og utviklingsarbeid, bl.a. gjennom økt samarbeid på tvers av menighets- og kommunegrenser, slik at kirkens organisering og forvaltning er funksjonell, kostnadseffektiv og brukerorientert. Tilsvarende mål gjelder for Kirkerådets og bispedømmerådene egen organisasjon og forvaltning.

Redegjørelse:

Det er tidligere tatt initiativ til et styrket samarbeid over fellesråds- og menighetsgrenser i Follo prosti. Dette er foreløpig ikke ført fram. I Indre Østfold er det etablert et tettere interkommunalt samarbeid som går på tvers av prostigrensen mellom Vestre og Østre Borge syssel prosti. Dette har ført til at aktuelle fellesråd har henvendt seg til bispedømmerådet om å starte prosess for eventuell endring av prostigrensene i 2010. Etter vedtak i bispedømmerådet er dette arbeidet påbegynt.

I Nedre Romerike prosti gjennomføres et forsøks- og utviklingsprosjekt. En prosjektgruppe ble etablert i februar 2009. Hensikten med prosjektet er å utvikle samarbeidet over fellesrådsgrensene for *"å sikre at lokalkirken utnytter sine ressurser mest mulig effektivt, slik at det tjenende og fellesskapsbyggende arbeidet tilføres mest mulig ressurser og kraft. Økt samarbeid vil i denne situasjonen kunne medføre reduserte kostnader - særlig til administrasjon. Samarbeid kan medføre bedret arbeidsmiljø ved at flere er sammen om å løfte i flokk i motsetning til å være alene om sin yrkesutøvelse."* (sitat prosjektbeskrivelsen).

Resultatindikatorer:

De gjeldende fellesråd er Nittedal, Skedsmo, Lørenskog og Rælingen i Nedre Romerike prosti.

Kommentar/analyse:

Biskop og bispedømmeråd ser nødvendigheten av aktivt å invitere til flere forsøks- og utviklingstiltak i bispedømmet. Derfor er det i 2010 lagt vekt på å oppfordre fellesråd og proster til å drøfte områder for et styrket samarbeid sognene og fellesrådene i mellom. Dette vil også være et tema under det årlige møtet med kirkeverger og proster (Borg Arbeidsgiverforum).

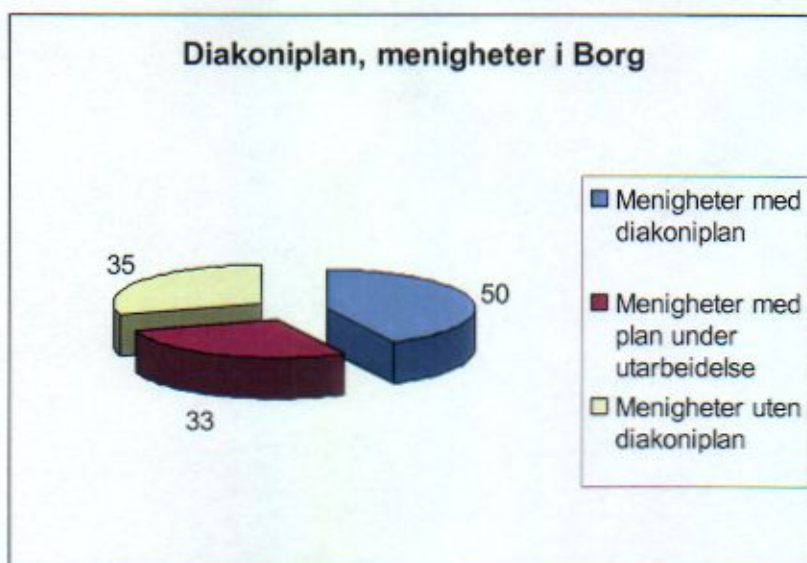
I Nedre Romerike arbeider styringsgruppen for prosjektet særlig med tiltak som kan gi en bedret ressursutnyttelse på gravferdssektoren. For 2010 er også tilretteleggelse for innføring av trosopplæringen i prostiet når tildeling kommer, tatt inn i prosjektgruppens arbeid. Styringsgruppen skal innen des. 2010 gi anbefalinger til fellesrådene om hvilke tiltak som bør videreføres etter prosjektperioden.

I tillegg til områdene ovenfor som det er angitt spesifikke krav til resultatindikatorer for vil Borg biskop og bispedømmeråd også trekke frem følgende områder og momenter fra 2009:

2.5 Diakoni

Redegjørelse:

I 2009 har videre implementering av plan for diakoni vært tema på fagdager med medarbeidere, møte menighetsråd, på fellessamling for frivillige medarbeidere og ansatte i bispedømmet. Ressursgruppe for forbruk og rettferd har planlagt oppstart av "Grønn stafett" som settes i gang på nyåret 2010. Gjennom det settes et sterkere fokus på miljø forbruk og rettferd, "Vern om skaperverket" og "Kamp for rettferdighet".

Menigheter i Borg som har diakon/diakonimedarbeider (stillingsstørrelse fra 4% -100%)	68 av 118
---	-----------

Vern av skaperverket er et sentralt element i plan for diakoni.

Det har i 2009 blitt arbeidet målrettet med å sette dette på dagsorden. Det var god deltagelse fra bispedømmet under klimaseilasen til København.

Bispedømmekontoret i Fredrikstad er miljøfyrtårn.

Å innarbeide fokus på og et ansvar for miljøspørsmål handler i stor grad om å gjøre tiltak tydelige og håndterbare. I den forbindelse ble det i 2009 lagt planer for en "grønn stafett" gjennom bispedømmet for å øke andelen "grønne menigheter" i bispedømmet. I løpet av året 2009 har det blitt "9 nye grønne menigheter" i Borg.

Antall "grønne menigheter" i Borg	25 av 118
-----------------------------------	-----------

Kommentar/analyse:

Diakoni har vært et satsingsområde for Borg bispedømme de senere årene og vil også være det i kommende periode. Det har vært en tydelig målsetning at alle menigheter skal vedta sin egen diakoniplan. De vedtatte planene er enten laget som en egen plan eller som en del av menighetsrådets handlingsplan.

I 2010 avsluttes prosjektet med implementeringen av Plan for diakoni. Målet er at de siste menighetsrådene skal godkjenne eget planverk innen utgangen av året.

2.6 "Kirke for alle"

Borg bispedømme har ledet arbeidet med utvikling av veiledningspakken "Deltakelse og tilhørighet"- inkludering av mennesker med utviklingshemning i tros- og livssynssamfunn. Prosjektet har vært en del av Borg bispedømmes samarbeidsavtale med Kirkerådet hvor Borg bispedømme har ansvaret for feltet utviklingshemning. Prosjektet har vært i samarbeid med Norges kristne råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Det er utviklet et veiledningshefte med DVD samt brosjyremateriell. Prosjektet har en egen nettside www.deltakelse.no. Det har også vært et aktivt samarbeid med Helsedepartementet i utarbeidelse av et rundskriv omhandlende den forpliktelse helse- og omsorgspersonell har i forhold til å sikre at de som mottar omsorgstjenester får mulighet til å utøve sin tro. Videre er undervisningsmaterieell til konfirmantopplæring samt lærebok om utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse under utarbeidelse.

I samarbeid med Skårer og Lørenskog menigheter i Nedre Romerike prosti tok Borg bispedømme initiativet for å lage tre TV – gudstjenester i programserien "Åpen himmel" der NRK var produsent. Gudstjenestene ble vist på NRK i april/mai 2009.

2.7 Misjon, vennskapsarbeid, religionsdialog

Samarbeid menighet og misjon

Borg Misjonsråd er representert ved seks misjonsorganisasjoner. Normisjon - Østfold har valgt å trekke seg ut fra samarbeidet fra og med januar 2010 grunnet svak økonomi. Det arbeides for tiden med en avklaring vedr. hvilken betydning dette vil ha. Det arbeides også med de videre perspektivene for SMM-samarbeid både på sentralt og lokalt nivå.

Vennskapsavtaler

Det har eksisterer vennskapsavtaler mellom menigheter i Borg og menigheter i Romania siden 1992. Noen av disse relasjonene må nå betegnes som svakere enn tidligere. Det er imidlertid fortsatt god kontakt flere steder, og i 2009 deltok en representant fra bispedømmerådet på en vennskapsreise til Romania.

Kontakten mellom Borg og ELCJHL i Midtøsten er god etter studieturen i 2008. Det arbeides nå med hvordan kontakten kan videreutvikles. I 2009 var en gruppe ungdommer fra ELCJHL på vennskapstur i Borg og knyttet gode kontakter med ungdommer her.

Religionsdialog

Det er 2 religionsdialog-prosjekter i bispedømmet.

I tillegg til dette har det i 2009 vært møtepunkt mellom biskop/bispedømmeråd og leder av Islamsk Råd Norge.

Menigheter i Borg med registrerte misjonsavtaler	91 av 118
Misjonsavtaler i grupper for utviklingshemming	3
Religionsdialog-prosjekter	2

3.0 Presteskapet

3.1 Geistlig betjening

Hovedmål: Bevilgningene til prestedtjenesten har som mål at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Alle sokn skal være betjent av en eller flere prester. Prestenes oppave er å holde gudstjenester, forrette ved kirkelige handlinger, delta i dåps- og konfirmasjonsopplæring, utøve sjelesorg, forestå syke- og hjemmebesøk, og ellers utføre forkynnende og menighetsbyggende arbeid.

Redegjørelse:

Det er allerede påpekt de særlige utfordringer Borg bispedømme har når det gjelder den geistlige bemanning. Dersom tallene splittes opp på prostnivå, ser man at alle prostiene i Borg har flere kirkemedlemmer pr. prest enn landsgjennomsnittet. Dette gjør det svært krevende å kunne løse utfordringen ved en intern omfordeling av ressurser i bispedømmet alene. Allikevel er utfordringene klart størst i Nedre Romerike, Øvre Romerike og Follo.

Resultatindikatorer:

	Medl.pr.årsverk inkl.spesialpresttjeneste
Borg bispedømme	3.682
Landsgjennomsnitt	3.012

	Medl. pr. årsverk eks. spesialpresttjeneste
Borg bispedømme	3.970

	Medl. pr. årsverk eks. spesialpresttjeneste
Domprostiet	3.693
Sarpsborg prosti	3.571
Østre Borgesyssel prosti	3.381
Vestre Borgesyssel prosti	4.014
Follo prosti	4.348
Nedre Romerike prosti	5.088
Øvre Romerike prosti	4.704
Østre Romerike prosti	3.854

Sokn pr.årsverk eks. spesialprester
0,96

På rapporteringstidspunktet var det vakanse i seks 100% stillinger. Det utgjør 4,5% av faste årsverk

Kommentar/analyse:

Tallene dokumenterer at Borg bispedømme har et sterkt behov for nye prestestillinger. Samtidig er det også viktig å foreta en intern gjennomgang av ressursfordelingen i bispedømmet. Et slikt arbeid er lagt inn i virksomhetsplanen for 2010.

Det er rapportert om vakanse i flere faste prestestillinger. Når det meldes om vakante stillinger, skyldes det ikke at disse står ledig pga mangel på søkere. Årsaken til vakansene er at Borg bispedømmeråd i juni 2009 fattet et vedtak om utlysingsstopp i revidert budsjett. Dette vedtaket var begrunnet i bispedømmets økonomiske situasjon.

3.2 Lokale forhold og utfordringer

Resultatmål: Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer.

Redegjørelse:

I Borg bispedømme er arbeidet med implementering av tjenesteordningene fullført. Alle menighetsprester – med unntak av to – har undertegnet ny arbeidsavtale. Allikevel gjenstår det et viktig arbeid med å utnytte potensialet i de nye tjenesteordningene fullt ut. Det handler om å rette et sterkt og fornyet fokus både mot spesialisering, teamarbeid og en mer rettferdig arbeidsfordeling. Dette er et arbeid som vil kreve både tid og oppmerksomhet fordi det på mange måter handler om å endre en kultur.

Relatert til lokale forhold og utfordringer er det behov for ytterligere ressurser til prestetjenesten i Halden fengsel. Til dette arbeidet er tildelt tilsvarende 1,4

prestestilling. Her er det imidlertid et tydelig signal fra ledelsen ved Halden fengsel om at behovet er 3,0 prestestilling – ut fra fengselets ideologi om å tenke nettverk og løslatelse fra dag en.

Resultatindikator:

Prester med hele prostiet som tjenstedistrikt	%-andel av faste stillinger
133	98,5%

Kommentar/analyse:

Selv om prestene i bispedømmet i all hovedsak er implementert i ny tjensteordning, er det en utfordring å virkeliggjøre tjensteordningens intensjoner, eksempelvis ved at den enkelte prest i større grad skal få anledning til å profilere sin tjeneste ut fra egen kompetanse. Den krevende økonomiske situasjonen med knappe ressurser i bispedømmet har også innskrenket prostenes handlingsrom på dette området. Det er lagt en årsplan for prostemøtene i 2010 hvor utfordringer knyttet til bedre utnyttelse av tjensteordningene vil bli tematisert og arbeidet videre med.

3.3 Kompetanseutvikling

Resultatmål: Prestene skal stimuleres til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten.

Redegjørelse:

Det legges nå opp til en prioritering av kompetansegivende etterutdanning. Det kan imidlertid være en fare at et for ensidig fokus mot kompetansegivende etterutdanning lett kan komme i motsetning til en bredere forståelse av kompetansebegrepet. (jfr. til dette Borg bispedømmes kompetanseplan)

Utgangspunktet for årlig drøfting av midler til kompetansegivende utdanning er en studieuke pr. faste stilling og kr.100 000 i stipend. Uten at det foreligger helt klare tall som kan bekrefte dette, synes det å være tegn til at det er noe lavere søknad til etterutdanning. Det vil være viktig å finne ut om dette er riktig, og hva årsakene til dette eventuelt kan være.

Resultatindikatorer:

	2005	2006	2007	2008	2009
Antall prester som har hatt studiepermisjon med lønn	13	9	10	13	10
Herav kvinner	8	1	5	6	4

I 2009 var 37,5% av de prestene som deltok på etterutdanningskurs kvinner. Dette er en høyere prosentandel enn andelen av kvinner i faste prestestillinger i Borg som er 29%.

Kommentar/analyse:

Tallene viser en god stabilitet i tildelingen av studiepermisjoner. Også i en krevende økonomisk situasjon har det vært lagt vinn på å opprettholde så mye som mulig av dette. Utdanning av ABV-veiledere har i den forbindelse blitt prioritert. I bispedømmet har det vært lagt opp til at spørsmål om etterutdanning blir en integrert del av prostenes medarbeidersamtaler med prestene. Det legges til rette for en bevisst bruk av "Kompetansekartet", og det vil bli stimulert til etterutdanning også gjennom en bevisst bruk av presters spesialkompetanse.

3.4 Likestilling

Resultatmål: Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken.

Redegjørelse:

I Borg bispedømme var det den samme kvinneandel av prester i fast stilling i 2009 som i 2008. At tallene er så stabile, skyldes primært at det i 2009 (jfr. det som ble nevnt i punkt 3.1 om utlysningsstopp) bare var 3 nytilsettinger. Av de nytilsatte var 2 kvinner. Prosentandelen av kvinner i faste prestestillinger i bispedømmet forble imidlertid uendret, fordi det i 2009 også sluttet 2 kvinner i fast prestestilling. Når det gjelder prester i Borg under 40 år, er det 13 kvinner og 11 menn og følgelig en god balanse mellom kjønnene.

Resultatindikatorer og måloppnåelse:

	2006	2007	2008	2009
Andel kvinner i faste stillinger	20,8%	23,7%	29%	29%
Andel kvinner som biskop og prost	11%	22%	33%	33%

	2008	2009
Andel kvinner i faste stillinger i gruppen 39 år og yngre	52%	54%

Kommentar/analyse:

Likestilling er et viktig anliggende for Borg bispedømme.

Tallene viser en god utvikling både hva gjelder faste stillinger generelt og ledende stillinger spesielt.

Når det gjelder andel av kvinner i faste prestestillinger, er det store forskjeller mellom prostiene i bispedømmet. I noen prostier er det en tilnærmet jevn fordeling mellom kvinner og menn (Nedre Romerike: 10 menn og 10 kvinner), mens forholdet i andre prostier er at kvinner er sterkt underrepresentert. (Østre Borgesyssel: 10 menn og 2 kvinner) Hva som skal vektlegges ved utlysning av nye stillinger, vil derfor bli vurdert i hvert enkelt tilfelle.

3.5 Arbeidsvilkår

Resultatmål: Prestene skal ha gode arbeidsvilkår.

Redegjørelse:

Sykefravær

Det er registrert en liten – men allikevel gledelig – nedgang i sykefraværet i Borg bispedømme fra 6,5% i 2008 til 6,2% i 2009, men det er store variasjoner mellom prostiene. Studeres disse tallene nærmere, ser man at 39% av dette sykefraværet handler om langtidssykemelding i 5 stillinger. For 3 av disse stillingene er arbeidsforholdet opphørt i løpet av 2009.

Sykefraværet for prester under 40 år viser at kvinnelige prester i langt større grad enn sine mannlige kollegaer er sykemeldt.

Ferie- og fridager

Andel ferie- og fridager som ikke er tatt ut hadde en økning fra 2007 til 2008. Fra 2008 og til 2009 er det en ytterligere økning, men det høyere tall for feriedager som søkes overført er videreført fra 2008.

Resultatindikatorer og måloppnåelse:

6,2 % sykefravær for perioden 1.12.2008 – 30.11.2009 for faste stillinger

Prostioversikt	Sykefravær i % 1. – 4. kv. 2009
Domprostiet	10,6
Sarpsborg prosti	10,4
Østre Borgeysssel prosti	2,1
Vestre Borgeysssel prosti	1,8
Follo prosti	3,3
Nedre Romerike prosti	4,2
Øvre Romerike prosti	3,3
Østre Romerike prosti	8,3

Aldersgruppen 39 år og yngre	
11 menn	10 dager sykmeldt
13 kvinner	326 dager sykmeldt

	2007	2008	2009
Feriedager søkt overført	233	400	402
Fridager ikke tatt ut	85	314	399

Kommentar/analyse:

Det er inngått HMS - samarbeidsavtale med alle kirkelige fellesråd. De 10 siste avtalene kom på plass i 2009. En av hovedutfordringene fremover blir å utnytte

muligheten som IA-bedrift enda bedre. Det er svært lave sykefraværstall i flere av prostiene. Likevel viser HMS-rapporten for Nedre Romerike prosti at nesten 2/3 av prestene i 2009 har gått på arbeid til tross for sykdom. Dette utfordrer oss som ansvarlig arbeidsgiver. Biskop og bispedømmeråd har vurdert satsningen på ABV som et viktig forebyggende tiltak.

En helt spesiell utfordring vil møte oss når det gjelder å legge til rette for livsfasetilpasset tjeneste. (jfr. det oversikten viser om sykemelding for prester under 40 år).

Når det gjelder uttak av ferie- og fridager, er dette en problemstilling som er tatt opp med prostene.

Antall registrerte ikke uttatte fridager har økt. Dette kan skyldes at tilgang på vikarer er redusert og at det derfor kan ha vært vanskelig å ta ut den fritid man har krav på. Økningen kan også ha sammenheng med at disse dagene nå gjennom forbedrede rutiner registreres i større grad enn tidligere. Disse årsakssammenhengene og denne utviklingen blir viktig å følge fremover.

I tillegg til det overnevnte vil biskop og bispedømmeråd trekke fram følgende tiltak som bidrag til å sikre gode arbeidsvilkår:

ABV i Borg bispedømme

Borg biskop og bispedømmeråd har gjennom mer enn to tiår satset på å utvikle et godt ABV tilbud for prestene. For å sikre at dette gode arbeidet kan gå videre, har 7 personer fra Borg startet opp sin AVU-utdanning i 2009. I den forbindelse er 5 nye veiledningsgrupper etablert fra februar 2010, slik at det i dag er 22 veiledningsgrupper i Borg. I disse gruppene deltar 90 av de fast ansatte prestene. Dette innebærer at 66,67% av de fast ansatte prester i Borg deltar i ABV jevnlig.

Samlivskurs for prester

Mange prester oppgir at de opplever en spenning mellom tjeneste og familieliv. Når dette pågår over tid, kan det også innebære en belastning på ekteskap og samliv. Borg biskop og bispedømmeråd gav derfor tilbud til prestene om ekteskapskurs i 2009. Interessen for dette tilbudet var svært stor. Kurset ble overbooket, og 17 par fikk anledning til å delta. På bakgrunn av de gode erfaringene med dette kurset, er det også blitt søkt om midler til et lignende kurs for 2010.

Retreat/åndelig veiledning

Borg biskop og bispedømmeråd har fortsatt fokus på retreat og åndelig veiledning. Det er blitt arrangert retreat som er åpne for alle kirkelige ansatte, og retreat som i utgangspunktet har vært for enkelte faggrupper. Det er også flere som har benyttet seg av muligheten til å gå til åndelig veiledning.

Seniorforsøket 62+

Borg bispedømmeråd har vært med i forsøket med redusert arbeidstid for tilsatte prester over 62 år fra august 2007 til juli 2009. En sentral evalueringsrapport fra forsøket er under utarbeidelse. I Borg gir de som har deltatt i prosjektet en svært positiv tilbakemelding. Forsøket har bidratt til lettere arbeidsbyrde for den ansatte og gitt motivasjon til å stå lenger i tjeneste. Utfordringen har i særlig grad vært knyttet til arbeidsfellesskapet rundt, som til tross for god vikardekning, har måttet bære en ekstra arbeidsbyrde når reduksjon i arbeidstid er tatt ut i lengre sammenhengende perioder. Biskop og bispedømmeråd er skeptiske til at proster går inn i denne type ordning når

reduksjon i arbeidstid tas ut sammenhengende over tid. Erfaringen tilsier at det oppstår et ledelsesvakuum når fraværet inkl. ferie og avtalte seniordager utgjør ca 19 uker av et arbeidsår.

3.6 Ledelse og samvirke

Resultatmål: Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal sørge for god ledelse av prestedtjenesten og tilrettelegge for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte.

Redegjørelse:

Tallene viser at alle prester i Borg har hatt medarbeidersamtale i 2009. Det er et gledelig tall og representerer en økning fra 2008. Fra arbeidsgivers side ønsker man nå å endre fokus fra at det er en medarbeidersamtale, og til hvordan denne samtalen skal være. Med dette håper man å legge grunnlag for at medarbeidersamtalen kan bli et enda nyttigere verktøy for prostenes ledelse av prestedtjenesten.

Resultatindikator og måloppnåelse:

100% av prestene i faste stillinger har hatt medarbeidersamtale i 2009

Kommentar/analyse:

Tallene viser at medarbeidersamtaler gjennomføres. Det tallene imidlertid ikke sier noe om er form, innhold og kvalitet på disse samtalen. RAMU har formulert et krav om at det til en medarbeidersamtale skal være skriftlig innkalling med angivelse av innhold for samtalen og tidspunkt. Dessuten skal det også foreligge et skriftlig referat fra samtalen som begge parter undertegner. Det er satt i gang et komitéarbeid som tar sikte på å utvikle og kvalitetssikre medarbeidersamtalene videre.

Årsplanen for prostemøtene i 2010 angir når denne saken skal drøftes videre med prostene.

4.0 Forvaltning

4.1 System for risiko og vesentlighetsvurdering

Redegjørelse:

I 2009 ble det påbegynt et arbeid med risiko og vesentlighetsvurdering.

Det ble innført som en del av virksomhetsplanleggingen i kirkefagavdelingen og ble anvendt på disse fagområdene.

Gjennom 2009 har det pågått arbeid med å utvikle et system for risiko og vesentlighetsvurdering på de overordnede områdene av virksomheten. Dette har resultert i at det nå er utviklet et system for risiko og vesentlighetsvurdering for virksomheten i 2010.

Virksomhetsplan med risikovurdering er lagt opp ut fra de resultatmål og prioriteringer som fremkommer i tildelingsbrev for 2010.

I tillegg til dette overordnede dokumentet utarbeides mer detaljerte tiltaksplaner avdelingsvis.

Systemet angir tiltakene, beskrivelse av risikobilde, konsekvens dersom tiltak ikke iverksettes og aktivitet/mottiltak for å forhindre at risiko inntreffer,

Kommentar/analyse:

Etter å ha brukt noe tid på å finne en egnet form for risiko og vesentlighetsvurdering, har det nå blitt utviklet et system for dette som både ivaretar de formelle krav til et slikt system i statlig virksomhet og som samtidig fungerer som et konstruktivt arbeidsdokument og virksomhetsplan for biskop og bispedømmeråd. Arbeidet med å videreutvikle, justere og forbedre systemet vil pågå kontinuerlig.

4.2 Tilskuddsforvaltning

Kap. 0340 post 7116 – Tilskudd til undervisning, diakoni og kirkemusikalsk virksomhet:

Redegjørelse:

Borg bispedømmeråd forvaltet i 2009 kr 10.915.000,- over kap 0340 post 7116 Diakoni, undervisning og kirkemusikk. Det er utbetalt tilskudd tilsvarende 100% av reelle lønnsutgifter til kateketstillingene og 50% av reelle lønnutgifter til diakonistillingene.

Et á-konto beløp pr stilling overføres kirkelige fellesråd 1. halvår. Restbeløp gjøres opp med de respektive kirkelige fellesråd på bakgrunn av deres innsendte regnskapsrapporter ved utgangen av året.

Restmidler grunnet sykerefusjoner/vakanser disponerer bispedømmerådet til tilskudd bl.a. til diakonale tiltak i regi av Kirkens SOS og Kirkens Bymisjon.

Til kirkemusikalsk arbeid ved Fredrikstad domkirke er det utbetalt kr 110.000,- i 2009. Borg bispedømme har ca. 100 kantorer og organister.

I 2009 ble det arrangert to fagdager, 13. og 14. mars

Kirkemusikkyrket opplever sviktende rekruttering. Dette blir det viktig å ha oppmerksomheten rettet mot i tiden fremover.

Kommentar/analyse:

Da post 7116 kun er prisjustert med vel 3% årlig, og lønnsveksten i KA-området har vært høyere enn dette de siste årene, kan bispedømmerådet kun yte tilskudd til lønnsutgifter med hhv 100% og 50% for kateketene og diakonene så lenge det er vakanser i noen av stillingene.

Kap 0340 post 75 – Trosopplæring:

Over kap 0340 post 75 Trosopplæring fordelte Borg bispedømmeråd i 2009 totalt kr 3.548.000,- til menighetene i Fredrikstad domprosti og Øvre Romerike prosti (5/12). I tillegg er kr 20.000,- disponert av bispedømmerådet med formål å øke oppslutningen om "Lys Våken" (se forøvrig pkt 2.2 Trosopplæringen).

Kommentar/analyse:

Det er tett oppfølging av de fellesråd og menigheter som har fått tildelt trosopplæringsmidler om rapporteringer og søknader om eventuelt overføring av ubrukte midler. Bispedømmerådet vil for 2010 forholde seg til de føringer som er lagt om overføringer begrenset oppad til 5 % av bevilgning. For menigheter og fellesråd

som fikk tildelt midler i 2008 og 2009 er det innvilget høyere beløp etter de retningslinjer som er gitt ved første gangs tildeling.

Kap 0341 post 01 Driftsutgifter – Administrativ hjelp til prostene

Det er inngått avtaler med fellesrådene ved prostesetene om administrativ hjelp til prostene. Det er for 2009 utbetalt 960 000 kroner til formålet.

Kommentar/analyse:

I 2010 vil det være en gjennomgang av avtalene med de kirkelige fellesrådene ved prostesetene vedrørende administrativ hjelp til prostene. Det har vært en økning av tilskuddene over tid for å legge til rette for nødvendig sekretærhjelp.

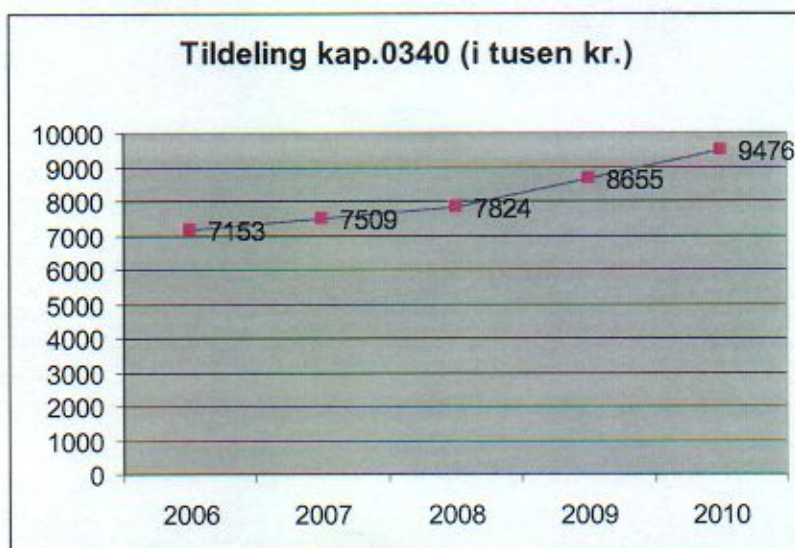
Bispedømmerådet registrerer at tilskudd for enkelte av fellesrådene er noe lavt i forhold til prostens behov, men ser at det ikke er mulig å øke disse nå.

Kap 0341 – tilskudd til ungdomsprest, konfirmantarbeid og integrering

Det er i 2009 utbetalt kr 46 000,- som tilskudd til ungdomspreststilling på Hvaler og kr 107 000,- som tilskudd til konfirmantarbeid i Fredrikstad kirkelig fellesråd.

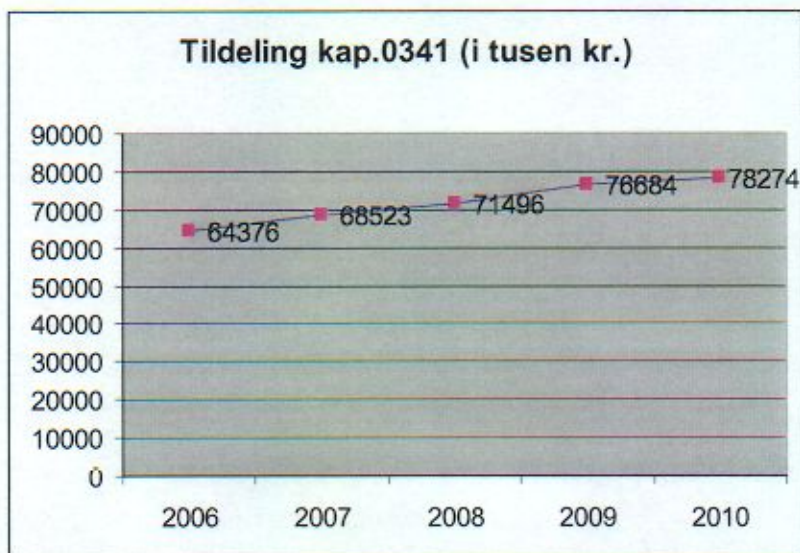
Prosjektene er avsluttet i 2009. Til utvikling av integreringsprosjektet "Gudstjeneste for alle" på Romerike er det utbetalt et engangstilskudd på kr 10.000,-.

4.3 Økonomiforvaltning

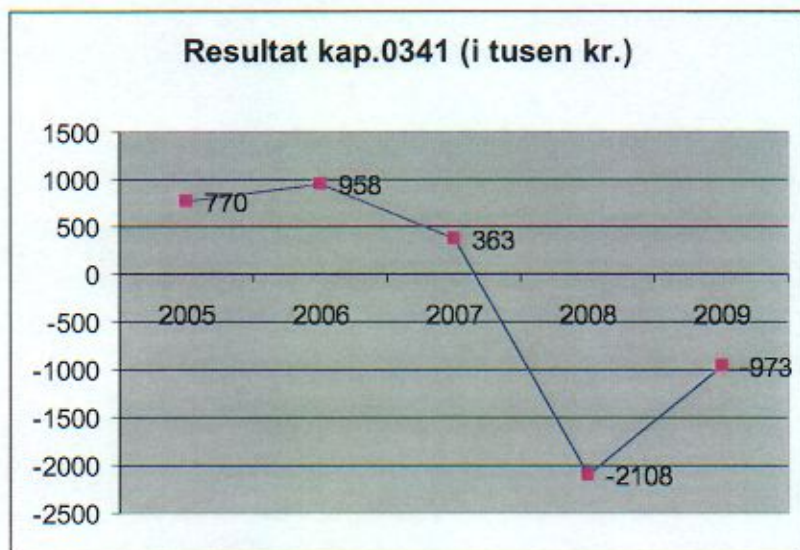

Økning i tildelingen over kap 0340 fra 2009 til 2010 utover lønns- og prisjustering skyldes i hovedsak bevilgning til to halve årsverk, henholdsvis trosopplæring og demokratireform.

Regnskap i forhold til tildelte ramme over kapitlet har gått i budsjettmessige balanse over perioden 2005 – 2009.

Det er mindre økning i tildelingen fra 2009 til 2010 kap 0341 inkl. pris- og lønnsjustering enn tidligere. Det skyldes at forsøk med redusert arbeidstid for prester over 62 år er avsluttet. (-1 300 000 kroner) og tilskudd til nestledervervet i Den norske kirkes presteforening er trukket (-240 000 kroner). I tildelingen for 2010 er bevilgning på 900 000 kroner til opprettelse av fengselsprestetjeneste ved fengslet i Halden lagt inn.

Regnskapstillene viser over en periode på 5 år endring fra mindreforbruk til merforbruk. Mindreforbruket i perioden 2005 – 2007 skyldes i hovedsak vakanser i mange stillinger på samme tid. Merforbruk i perioden 2008 og 2009 skyldes at det er etablert et for høyt antall engasjement- og prosjektstillinger i perioden 2008 – 2010, samtidig som det kalkulerte antall ledige stillinger i perioden uteble. Merforbruket for 2009 utgjør 1,5 årsverk.

Sum driftsutgifter (eks lønn) er vesentlig lavere i 2009 enn i 2008, (-25%), dette grunnet studietur for presteskaperet til Israel og De palestinske områdene høsten 2008 og vedtaket om kutt i driften i revidert budsjett for 2009.

Kommentar/analyse:

Det har i 2009 vært en stram og detaljert økonomistyring på kap 340 og kap 0341. På begge kapitler utgjør lønnsutgiftene i all hovedsak kostnadene. Det budsjetteres derfor pr stilling. Prostene fikk på bakgrunn av bispedømmerådets vedtatte budsjett for kap 0341 i 2009 tildelingsbrev fra Borg biskop og bispedømmeråd med rammer og resultatmål for virksomheten. Budsjettet ble revidert juni 2009 med vedtak om særskilte innstramningstiltak for å redusere et større merforbruk i 2009. Tiltakene gav virkning, men var ikke tilstrekkelig for å kunne gå i balanse i 2009. For 2010 er deler av innstramningstiltakene videreført som mindre bruk av eksterne vikarer, reduksjon i antall ABV-samlinger og reduksjon i studiepermisjon med lønn.

Engasjementstillinger som går ut i 2010 vil ikke bli videreført.

Med et sykefravær på vel 6, 2 %, opplever Borg en stor utfordring i det at NAV-refusjonene kun delvis dekker lønnsutgifter for sykemeldte ansatte. Differansen utgjør kr 100 000 – 150 000 for hvert årsverk langtidssykemeldte. Det gis derfor ikke lenger samme rom for å engasjere vikarer ved sykefravær.

God styring og kontroll av vikarmidler er avgjørende for å oppnå budsjettbalanse. Korrekt kontering i regnskapet er en forutsetning. Våren 2009 leverte ikke SSØ tilfredsstillende kvalitet på sitt arbeid. Dette medførte store ulemper og merarbeid for bispedømmeadministrasjonen mht økonomistyringen for 2009.

Oppfølging av anskaffelsesregelverket

Borg bispedømmeråd har i 2009 ikke gjort investeringer som kommer inn under reglene i henhold til terskelverdier i anskaffelsesregelverket.

Bispedømmeadministrasjonen praktiserer som en generell ordning innhenting av tre tilbud hvorav KNIF-avtalens leverandører vanligvis er en av disse. Det er i 2009 foretatt fornyet gjennomgang av leverandører til ulike arrangement og leverandører av kopimaskiner.

4.4 Miljøarbeid

Borg bispedømmekontor er verifisert som Miljøfyrtårn og følger "årshjulet" som følger med konseptet. For kjøp av papir, rekvisita, kaffe og andre forbruksartikler legges det vekt på at varene er miljømerket og følger standardene for rettferdig handel. Bispedømmeadministrasjonen benytter informasjon som ligger på Difi's nettsider som veiledning i innkjøpsprosesser.

Å benytte kollektive transportmidler er en utfordring i Borg bispedømme. Med unntak av reiser mellom de større byene, er det vanligvis nødvendig å benytte bil.

(Se for øvrig pkt 2.5 tema Grønne menigheter)

4.5 Etske retningslinjer

Borg bispedømmeråd har vedtatt etiske retningslinjer etter mal fra KA. Disse retningslinjene er også gjort kjent for det nyvalgte bispedømmerådet.

Det er i 2009 ikke meldt saker til administrasjonen eller bispedømmerådet hvor tillitsvalgte eller ansattes handlinger eller opptreden er oppfattet å være i konflikt med de etiske retningslinjer.

5.0 Avslutning

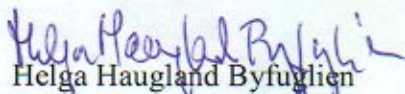
2009 har vært et innholdsrikt og godt arbeidsår.

Både blant ansatte og frivillige i Borg har det blitt lagt ned et stort og verdifullt arbeid som har bidratt til å nære og styrke menighetene lokalt. I en tid der mange reformer kommer ovenfra er det viktig å understreke at kirken først og fremst er den lokale kirke, med soknet som den grunnleggende enheten.

I et år der ressursituasjonen har vært krevende har det gjort inntrykk å se hvordan mange har bidratt til å finne de fleksible og nødvendige løsningene som situasjonen har krevet.

Vår tid kan på mange måter karakteriseres som "mulighetens tid". Mange store prosesser i kirken gir anledning til å gjennomtenke virksomheten og finne nye uttrykk og arbeidsformer forankret i tradisjonsrike røtter.

Vi går inn i et nytt arbeidsår med takknemlighet over det som har vært, og med glede og forventning mot det som ligger foran.

Helga Haugland Byfuglien
Biskop

Nina Lind
Leder av Borg
bispedømmeråd
signu

Per Johan Bjerkeli
Stiftsdirektør